

Singelparkbruggen Leiden 2021, Ney & Partners

NEDERLANDSE BRUGGEN STICHTING
BRUGGEN

PLATFORM FIETS + VOETBRUGGEN 2022

SHARM EL-SHEIKH

COP27

The logo for COP27 features the letters 'COP' in white and '27' in green. The letter 'O' is replaced by a white silhouette of a globe showing the continents of Africa and Europe.

NOVEMBER 2022

Stikstofuitspraak Raad van State

ANALYSE BOUWSECTOR

Bouwen wordt behoorlijk lastig, ook al is er geen acute bouwstop

Wat betekent de uitspraak van de Raad van State voor de bouw? Wel een nieuwe woonwijk, maar geen toert naar de snelweg.

Door onze redacteurs
Sjoerd Klumpenaar en Eppo König

AMSTERDAM. „Hoewel de bouwvrijstelling door deze uitspraak van tafel is, betekent dat niet dat de bouw in Nederland op slot gaat.“ De toelichting bij de Porthoitspraak van de Raad van State was wettelijk mischiefs gesteld. Het doel, maar voor bedrijven in de bouwsector voelt het even goed alsof de bouwvrijstelling jaar terug in de tijd zijn geworpen. De Raad van State haalde in mei 2019 een streep door het Programma Stikstof Aanpak (PAS), wat leidde tot een acute bouwstop en waardoor boerenbedrijven niet langer konden uitbreiden. Landbouwvoertuigen en bouwcranes stonden nu besloten op het Malieveld in Den Haag.

Als oplossing kwam het kabinet met de bouwvrijstelling, waardoor stikstofuit-

stoot van bouwmaterieel niet meer leedte te tellen voor de vergunningaanvraag. De vergunningverleners hoefden voortaan alleen naar de stikstofuitstoot tijdens het gebruik van een nieuwe weg of woonwijk, niet naar de aanleg. De bouw kon zo blijven bouwen, en het kabinet richtte de politieke aandacht vooral op de uitstoot van de boerenbedrijven.

Maar woensdag werd ook de bouwvrijstelling door de hoogste bestuursrechter onafhankelijk verklaard, en zijn de boerens de facto weer terug bij af.

Na de uitstoot van bouwmaterieel dat ook meetelt, wordt het voor projecten waarbij veel stikstof wordt uitgestoten, zoals de aanleg van wegen en bruggen, niet meer lang om genoeg stikstofruimte te vinden. Voor kleinere projecten met minder uitstoot is de opgave weliswaar minder groot, maar in veel gevallen zijn bouwprojecten met elkaar verweven. Een nieuwe woonwijk heeft immers ook een toert naar de uitweg nodig. Zo kan de impact van de uitspraak van de Raad van State groter zijn dan nu misschien lijkt.

De Raad van State ziet overigens wel een belangrijk verschil met de afschaffing van het PAS: de bouw- en sloopperven in Nederland liggen op dit moment niet acute

lijkt schadelijk is voor beschermde natuurgebieden in de buurt. Dat kost tijd, geld en specialistische kennis.

Onder de bouwvrijstelling tekde alleen mee wat de stikstofuitstoot van de uiteindelijke gebruikers van de te bouwen woning of snelweg zou zijn, en was zo'n „voortuig“ dus niet verplicht.

Als bij de eerste berekening niet kan worden uitgesloten dat er schade ontstaat aan de natuur, moet er daarna nog eens een „passende beoordeling“ worden gemaakt: een ecologisch rapport waarin precies staat aangegeven wat de mogelijke schade kan zijn.

„De ecologen bij ons in het bedrijf gaan het dus erg druk krijgen“, voorspelt energietransitie-adviseur Evert Huisman van ingenieurs- en adviesbureau Royal HaskoningDHV. „Zij moeten nu bij alle projecten beoordelen of de stikstofuitstoot nog significante schade aan de natuur zou opleveren. Als je kuntantonen dat dat niet zo is, mag je gaan bouwen. Maar die beoordeling moet wel eerst gebeuren.“

Het al bouwschijf heeft dit soort expertise in dienst. Branchevereniging Bouwend Nederland vreest dan ook dat de kosten voor inhuur van dit soort kennis de kosten van bouwprojecten nog verder last

stijgen, en de looptijden van bouwprojecten langer zullen worden.

Nog een vertragende factor is dat alle extra stikstofberekeningen ook moeten worden getoetst en, waar nodig, er ook extra vergunningen moeten komen. Bij provincies en gemeenten staan de afdelingen die zorg dragen voor het verlenen van de vergunningen al jaren onder grote druk wegens personeelstekorten. De vrees van de bouwsector is dat vergunningprocedures door de extra hoeveelheid werk alleen nog maar langer zullen duren.

Het exacte aantal bouwprojecten dat door het wegvallen van de bouwvrijstelling wordt getroffen is nog onduidelijk. Globaal valt wel te zeggen dat bij kleinere projecten als de bouw van woningen en kantoren minder stikstofuitstoot plaatsvindt dan bij grotere infrastructuurprojecten. „Voor kleinere werken is het bouwmaterieel doorgaans minder zwaar en staan

Waarschijnlijk heeft vooral de aanleg van infrastructuur te lijden onder de uitspraak

er minder lang dieselmotoren te draaien op de bouwplaats“, aldus Nicolette Zandvliet, jurist bij Neprom, de branchevereniging voor projectontwikkelaars. „Zeker op kleine bouwprojecten wordt al gewerkt aan manieren om minder stikstof uit te stoten.“

Met name bij infrastructuur ligt dat vaak ingewikkelder. Voor de aanleg van wegen en bruggen zijn vaak zware machines nodig die relatief meer stikstof uitstoten. De infrastructuur is vaak onmisbaar - en doet alleen in het voorbeeld van de woning en de toert naar de uitweg. Ook bij projecten voor het opwekken van duurzame energie is die onderlinge afhankelijkheid van projecten een probleem, zo stelt Huisman van Royal HaskoningDHV. „We leggen momenteel veel infrastructuur aan voor de energietransitie. Denk aan uitbreidingen van het elektriciteitsnet, zodat we windparken en zonnepanelen daarop

kanzen aansluiten. Hier voor is zwaar materieel nodig, en dit kan dus niet plaatsvinden als er onvoldoende stikstofruimte is.“

Wat Huisman maar wil zeggen: een windmolen of zonnepark aan te zetten is niet mogelijk als de voorlopig niet kunt aansluiten op het elektriciteitsnet. In dat tekent zich meteen het volgende probleem af: hebben investeerders nog wel interesse voor windmolenparken als de basisinfrastructuur er niet kan komen? „Projecten zijn van elkaar afhankelijk. We zien dat investeringen worden uitgesteld naarmate de onzekerheid voortduurt. Er is namelijk nog geen zicht op een termijn waarop dit stikstofprobleem wordt opgelost.“

Ook in de woningbouw is investeringsonwilzaamheid een probleem, zo stelt Zandvliet van branchevereniging Neprom. „Het wordt steeds moeilijker om investeringsbeslissingen te maken als je zoveel tegenwind hebt“, aldus Zandvliet. „Het is

in het centrum van Rotterdam verrijzen twee nieuwe woonwijken. FOTO: MALDEN HERFET

De vraag is nu wat er kan gebeuren om bouwplannen toch door te laten gaan. Daar zijn grofweg twee richtingen voor: zo goed als stikstofvrij bouwen, of zorgen dat er stikstofruimte elders wordt weggenomen. Dit is de eerste oplossing speelt mee dat er niet genoeg elektrisch aangedreven bouwmaterieel beschikbaar is voor alle projecten, hoewel veel innovatie plaatsvindt.

Bouwend Nederland schrijft daarom in een reactie op de uitspraak dat het kabinet „hoel ene“ stikstofruimte zal moeten vrijspelen door prekekkosten uit te kopen, een maatregel die in het rapport van Johan Remkes al werd voorgesteld maar die maatschappelijk zeer gevoelig ligt.

Neprom stelt een andere aanpak voor. De projectontwikkelaarsvereniging vindt dat de overheid nu aan zet is om voor woningbouw met een „gestandaardiseerde stikstofbeoordeling“ te komen om in elk geval de woningbouw door te laten gaan. Dit moet een „ecologische benadering“ zijn, in plaats van een algebraïsche bouwtoelating. Huisman van Royal HaskoningDHV sluit zich daarbij aan. „We zijn nu heel erg gefocust op alleen stikstof. Waarom kunnen overheid en bedrijfsleven niet samen kijken of de Natura 2000-gebieden in hun gebied steviger kunnen maken, door met ecologen vast te stellen hoe we de biodiversiteit kunnen versterken?“

Welke oplossing het ook wordt, door de uitspraak worden projecten voortaan per geval bekeken. In die soort maatwerk komt in de regel meer tijd en geld. Uitstel van bouwprojecten en kabinetssambanden lijkt hierdoor onafwendbaar.

Interview Johan Vollenbroek E9

Een zonnepark neerzetten is zinloos als het niet op het net kan worden aangesloten

De vraag is nu wat er kan gebeuren om bouwplannen toch door te laten gaan. Daar zijn grofweg twee richtingen voor: zo goed als stikstofvrij bouwen, of zorgen dat er stikstofruimte elders wordt weggenomen. Dit is de eerste oplossing speelt mee dat er niet genoeg elektrisch aangedreven bouwmaterieel beschikbaar is voor alle projecten, hoewel veel innovatie plaatsvindt.

Bouwend Nederland schrijft daarom in een reactie op de uitspraak dat het kabinet „hoel ene“ stikstofruimte zal moeten vrijspelen door prekekkosten uit te kopen, een maatregel die in het rapport van Johan Remkes al werd voorgesteld maar die maatschappelijk zeer gevoelig ligt.

Neprom stelt een andere aanpak voor. De projectontwikkelaarsvereniging vindt dat de overheid nu aan zet is om voor woningbouw met een „gestandaardiseerde stikstofbeoordeling“ te komen om in elk geval de woningbouw door te laten gaan. Dit moet een „ecologische benadering“ zijn, in plaats van een algebraïsche bouwtoelating. Huisman van Royal HaskoningDHV sluit zich daarbij aan. „We zijn nu heel erg gefocust op alleen stikstof. Waarom kunnen overheid en bedrijfsleven niet samen kijken of de Natura 2000-gebieden in hun gebied steviger kunnen maken, door met ecologen vast te stellen hoe we de biodiversiteit kunnen versterken?“

Welke oplossing het ook wordt, door de uitspraak worden projecten voortaan per geval bekeken. In die soort maatwerk komt in de regel meer tijd en geld. Uitstel van bouwprojecten en kabinetssambanden lijkt hierdoor onafwendbaar.

Interview Johan Vollenbroek E9

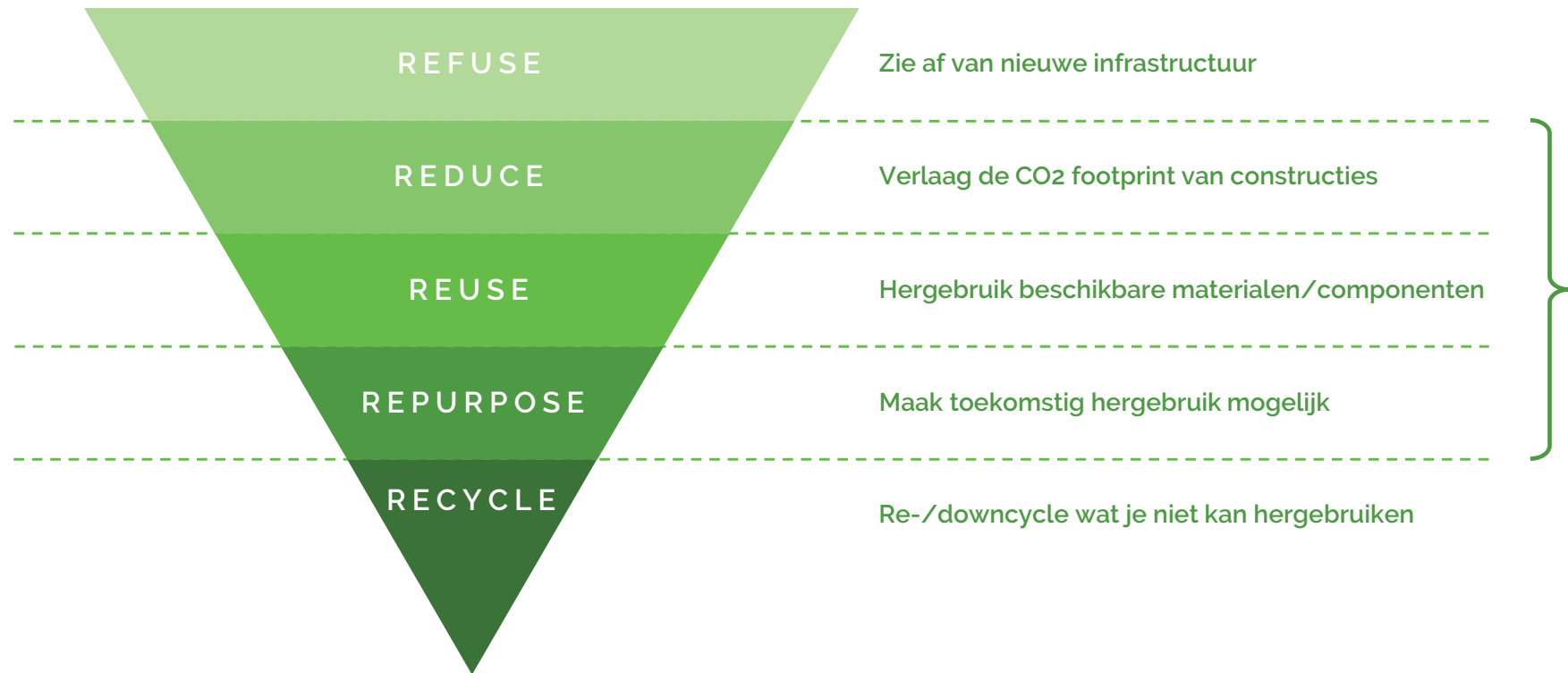

In het centrum van Rotterdam verrijzen twee nieuwe woonwijken. FOTO: MALDEN HERFET

De 5 R'en

voor kunstwerken in de infrastructuur

REDUCE

REUSE

REPURPOSE

REDUCE

REUSE

REPURPOSE

REDUCE

REUSE

REPURPOSE

REDUCE

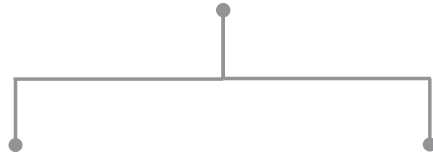
REUSE

REPURPOSE

REDUCE

REUSE

REPURPOSE

REDUCE

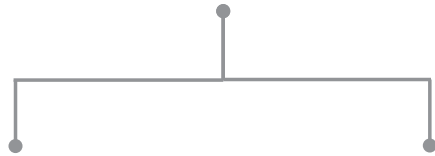
REUSE

REPURPOSE

REDUCE

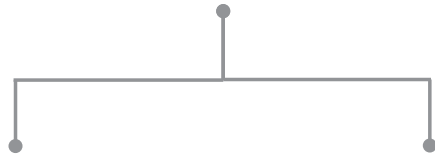
REUSE

REPURPOSE

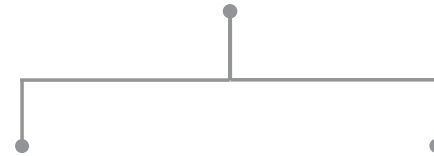
REDUCE

REUSE

REPURPOSE

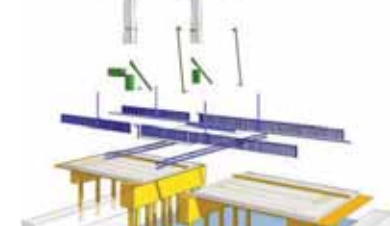
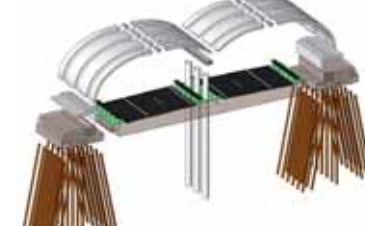
REDUCE

REUSE

REPURPOSE

Overheidsinstanties

N346 Schakel Achterhoek A1

1300 ton staal

hoeveelheid staal onbekend

750 ton staal

hoeveelheid staal onbekend

SBIR Circulaire Viaducten

Mobilis + ipv Delft

Hybride hout-beton

Heijmans + Arup

Volledig houtenbovenbouw

Besix + Ney & Partners

90% minder cement

24 BRUGGEN ALBERTKANAAL (BE) 2019, Ney & Partners

NEDERLANDSE BRUGGEN STICHTING
BRUGGEN

PLATFORM FIETS + VOETBRUGGEN 2022